

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

X kadencja

Zapis Stenograficzny

ze wspólnego posiedzenia
Komisji Środowiska (43.)

oraz

Komisji Rolnictwa
i Rozwoju Wsi (43.)

11 maja 2021 r.

Porządek obrad:

1. Informacja Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli „Gospodarowanie gruntami rolnymi Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych oraz przyznawanie płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych”.

(Początek posiedzenia o godzinie 12 minut 15)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Środowiska Zdzisław Pupa)

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Szanowni Państwo, pozwolicie, że rozpoczniemy...

(Brak nagrania)

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

...Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Komisji Środowiska z uwagi na fakt, że troszkę przeciągnęło się posiedzenie komisji rolnictwa, które odbywało się w sali nr 176.

W dzisiejszym porządku obrad jest informacja Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli gospodarowania gruntami rolnymi Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych oraz przyznawaniu płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych.

Na dzisiejszym posiedzeniu witam pana ministra Szymona Giżyńskiego, który jest z nami zdalnie, i panią Magdalenę Nowicką, zastępcę dyrektora w Departamencie Klimatu i Środowiska, która też jest zdalnie. Jest z nami zdalnie pani minister Golińska oraz Wojciech Hurkała, zastępca dyrektora w Departamencie Ochrony Przyrody w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Witam panią Jolantę Dobiesz, dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich, obecną zdalnie. Jest z nami także pan Marek Adamiak, pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi w NIK. Jest też z nami pan Franciszek

Witkowski, doradca techniczny w Departamencie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli – witamy szanownego pana, obecnego tu osobiście. Jest z nami pan Wojciech Kędzia, zastępca dyrektora generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa – witamy pana dyrektora generalnego. Witam szanownych państwa senatorów, sekretariaty naszych komisji.

Przystępujemy do tematu. Myślę, że w pierwszej kolejności poprosimy pana Franciszka Witkowskiego...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Pana Adamiaka, tak? Prosimy o zabranie głosu i przedstawienie tematu związanego z gospodarowaniem gruntami rolnymi na obszarach parków narodowych oraz przyznawaniem płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych.

Proszę bardzo, Panie Dyektorze.

**PEŁNIĄCY OBOWIĄZKI DYREKTOR
DEPARTAMENTU ROLNICTWA I ROZWOJU
WSI W NAJWYŻSZEJ IZBIE KONTROLI
MAREK ADAMIAK**

Szanowny Panie Przewodniczący! Szanowne Panie i Szanowni Panowie Senatorowie! Szanowni Państwo!

Chciałbym przedstawić wyniki kontroli planowej przeprowadzonej w 2020 r., dotyczącej gospodarowania gruntami rolnymi Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych oraz przyznawania płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych. Kontrola została przeprowadzona na zlecenie sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi i obejmowała ona lata od 2015 do

pierwszego półrocza 2020. Celem kontroli było zbadanie prawidłowości udostępnienia gruntów Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych osobom w drodze dzierżawy oraz zapewnienia skutecznego nadzoru nad realizacją umów dzierżawy, a także prawidłowości przyznawania płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych. W ramach kontroli zbadano działania parków narodowych oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na rzecz zrównoważonego gospodarowania na gruntach rolnych w parkach narodowych w celu ochrony cennych siedlisk powstałych w wyniku wielowiekowego użytkowania rolniczego. Na zdjęciu z lewej strony jest przykład łąki znajdującej się na obszarach Biebrzańskiego Parku Narodowego, która powstała w wyniku wielowiekowego użytkowania rolniczego. Pozostałe łąki bez koszenia powodują przekształcenie terenu w las, co przedstawia to drugie zdjęcie. Kontrola objęła Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, centralę Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, 7 parków narodowych, na których grunty rolne stanowiły znaczący odsetek powierzchni, to jest Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Kampinoski Park Narodowy, Bieszczadzki Park Narodowy, Słowiński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy, Park Narodowy „Ujście Warty”, a także 6 oddziałów regionalnych i sześć biur powiatowych agencji, w których właściwość są obszary kontrolowanych parków. Łącznie kontrolą objęto 21 jednostek. Kontrolę przeprowadził Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z 7 delegaturami: z Białegostoku, Gdańska, Szczecina, Rzeszowa, Warszawy i Zielonej Góry. W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli sformułowała następujące oceny ogólne.

Gospodarowanie gruntami rolnymi Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych nie zawsze było prawidłowe. Wyboru dzierżawców gruntów rolnych dokonywano niezgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody i z przepisami rozporządzenia w sprawie przetargów. Naruszono zasady jawności i jednolitości postępowania, równego dostępu do udziału w przetargach oraz nie zapewniono uzyskania najkorzystniejszego wyniku przetargu. W pozostałym zakresie administracja parków narodowych zapewniała nadzór i kontrolę nad realizacją umów dzierżawy gruntów. Realizacja postanowień umów dzierżawy umożliwia

wprowadzenie zadań ochronnych. Stwierdzono jedynie pojedyncze przypadki nieprawidłowości w tym zakresie.

Niektóre administracje parków narodowych nieskutecznie odzyskiwały należności z tytułu niezapłaconych czynszów dzierżawnych. W latach 2015–2019 wsparcie finansowe do gruntów rolnych położonych na obszarach parków narodowych wyniosło 412 milionów 458 tysięcy zł, a do gruntów położonych na obszarach parków krajobrazowych – 4 miliardy 203 miliony 540 tysięcy zł. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji prawidłowo przeprowadzała kontrole administracyjne oraz kontrole na miejscu przed wydaniem decyzji w sprawie przyznania płatności bezpośrednich oraz płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieterminowego wydawania decyzji przez kierowników biur powiatowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a także rozpatrywania odwołań od tych decyzji z naruszeniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Stwierdzono wykonanie celów pośrednich, wyznaczonych dla działań rolno-środowiskowo-klimatycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 do osiągnięcia na 2018 r., a wykonanie celów końcowych na rok 2023 nie było, zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, zagrożone. NIK stwierdził, że stosowanie wskaźników wykonania wydatków i powierzchni gruntów objętych wsparciem nie jest wystarczające, gdyż nie wskazuje wpływu działania rolno-środowiskowo-klimatycznego na środowisko przyrodnicze. NIK podzielił stanowisko Europejskiego Trybunału Obrachunkowego dotyczące potrzeby opracowania wskaźników pozwalających ocenić oddziaływanie programów realizowanych w ramach wspólnej polityki rolnej na różnorodność biologiczną.

Współpraca ARiMR z administracją parków narodowych w zakresie wymiany informacji o dzierżawach gruntów rolnych była sporadyczna i nieefektywna. Materiały promocyjno-informacyjne dotyczące stawek rolno-środowiskowo-klimatycznych, zamieszczone na stronie internetowej ministerstwa rolnictwa, nie zawierały informacji o sposobie kalkulacji stawek uwzględniających rekompensatę całości lub części dodatkowych kosztów i dochodów utraconych w wyniku podjętych zobowiązań. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli podanie do publicznej

wiadomości sposobu szczegółowej kalkulacji stawek płatności może stanowić pomoc dla rolników w czasie podejmowania zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych, a może ich także zachęcić do kontynuowania prowadzonej działalności.

W kontroli stwierdzono, że głównym sposobem rozporządzania gruntami rolnymi Skarbu Państwa przez parki narodowe było oddanie ich w dzierżawę. Umowy dzierżawy zobowiązywały do prowadzenia działań ochronnych, zapłaty czynszu dzierżawnego, a także uprawnienia do pobierania w ramach wspólnej polityki rolnej płatności przyznawanych przez ARiMR. W 6 z 7 kontrolowanych parków narodowych, dokonując wyboru dzierżawców, naruszono przepisy rozporządzenia ministra środowiska z dnia 20 lipca 2012 r. w sprawie przetargów oraz rokowań na rozporządzenie nieruchomościami przez parki narodowe, a także przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Naruszono zasady jawności i jednolitości postępowania, równego dostępu do udziału w przetargach oraz nie zapewniono najkorzystniejszego wyniku. Zasady organizacji przetargu na dzierżawę gruntów parków narodowych były przedmiotem trwającego od kilku lat konfliktu społecznego. Dotyczyło to przede wszystkim przetargów nieograniczonych na dzierżawę gruntów obejmujących kilkusethektarowe kompleksy działek, których nie mogli dzierżawić miejscowi rolnicy m. in. z uwagi na obowiązek wpłaty wysokiego wadium. W 2019 r. podjęte zostały prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody i innych ustaw m. in. w zakresie wprowadzenia przetargu ograniczonego na dzierżawę gruntów rolnych. Zaplanowano przedłożenie tego projektu do przyjęcia przez Radę Ministrów na 2021 r.

Administracja parków narodowych zapewniała nadzór i kontrolę nad realizacją umów dzierżawy gruntów rolnych. Postanowienia umowy umożliwiały realizację tych zadań ochronnych. Stwierdzono jedynie pojedyncze nieprawidłowości dotyczące nierzetelnego dokumentowania czynności kontrolnych, a także wystąpienia konfliktu interesów w związku ze sprawowaniem nadzoru przez konserwatora obwodu ochronnego będącego jednocześnie dzierżawcą gruntów znajdujących się w jego obwodzie.

W latach 2015–2019 kontrolowane parki z tytułu dzierżawy gruntów uzyskały łącznie

przychody w kwocie 47 milionów 865 tysięcy 900 zł. Najwyższe kwoty przychodów uzyskał Biebrzański Park Narodowy, 17 milionów 183 tysięcy 600 zł, i Park Narodowy „Ujście Warty”, 15 milionów 480 tysięcy zł, a najniższą kwotę uzyskał Drawieński Park Narodowy – 535 tysięcy 100 zł. Średnia stawka czynszu dzierżawnego w latach 2015–2019 była zróżnicowana od 932 zł za hektar w Kampinoskim Parku Narodowym do 378 zł za hektar w Biebrzańskim Parku Narodowym. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w latach 2015–2019 łącznie wypłaciła wsparcie finansowe do gruntów rolnych położonych na obszarach parków narodowych w kwocie 412 milionów 450 tysięcy 800 zł, rocznie otrzymywało je 7 tysięcy 200 beneficjentów do 56 tysięcy ha. Wsparcie do gruntów położonych na obszarach parków krajobrazowych wyniosło 4 miliardy 203 miliony 540 tysięcy zł, rocznie otrzymywało je średnio 103 tysiące 600 beneficjentów do 755 tysięcy ha. W przypadku gruntów położonych na obszarach parków narodowych wsparcie na 1 ha wynosiło średnio 1 tysiąc 470 zł, w tym płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne wyniosły 400 zł za 1 ha, to jest jakieś 27,2%. Wsparcie do gruntów położonych na obszarach parków krajobrazowych było niższe i wyniosło średnio 1 tysiąc 113 zł za 1 ha z powodu niższej kwoty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, która wyniosła 68 zł za 1 ha, to jest jakieś 6,1%.

W kontroli stwierdzono, że materiały promocyjno-informacyjne Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie zawierały informacji o sposobie obliczania stawek rolno-środowiskowo-klimatycznych. Zdaniem NIK, podanie do publicznej wiadomości sposobu kalkulacji stawek płatności może stanowić pomoc dla rolników podczas podejmowania zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych, a także może zachęcić do kontynuowania prowadzonej działalności.

Wskaźniki wykonania działania rolno-środowiskowo-klimatycznego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 dotyczące wysokości wydatków oraz powierzchni gruntów objętych wsparciem nie są wystarczające, gdyż nie wskazują wpływu tego działania na środowisko przyrodnicze. Najwyższa Izba Kontroli, jak już wcześniej powiedziałem, podzieliła stanowisko Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, określone w sprawozdaniu specjalnym nr 13 z 2020 r. dotyczącym potrzeby opracowania

wskaźników pozwalających ocenić oddziaływanie programów realizowanych w ramach wspólnej polityki rolnej na różnorodność biologiczną.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa prawidłowo przeprowadzała kontrole administracyjne oraz kontrole na miejscu przed wydaniem decyzji w sprawie przyznania płatności. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na nieterminowym wydawaniu decyzji, a także rozpatrywaniu odwołań od tych decyzji z naruszeniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego przez dyrektorów oddziałów regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W latach 2015–2019 średni okres wydania decyzji po terminie w przypadku płatności bezpośredniej wyniósł 277 dni, a maksymalny okres to były 1 tysiąc 332 dni, a w przypadku płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych taki średni okres wyniósł 318 dni, a maksymalny – 1 tysiąc 195 dni. Odsetek decyzji w sprawie przyznawania płatności bezpośrednich na obszarach parków narodowych wydanych z naruszeniem wymienionego terminu w latach 2015–2019 zmniejszył się z 59,7% do 6,2% a odsetek takich decyzji wydawanych w sprawie przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w obszarach parków narodowych zmniejszył się ze 100% do 14,3%. Opóźnienia w wydawaniu decyzji w sprawie przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych spowodowane były brakiem w systemie informatycznym ARiMR funkcjonalności dotyczących kontroli administracyjnej i naliczenia płatności.

Współpraca parków narodowych z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa była sporadyczna i nieefektywna, pomimo zawarcia w dniu 21 czerwca 2017 r. porozumienia pomiędzy ministrem środowiska, prezesem Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w sprawie współdziałania polegającego na wymianie informacji o wzajemnej pomocy w realizacji ustawowych działań. Dyrektorzy parków narodowych występowali do ARiMR o informacje dotyczące beneficjentów płatności przyznanych do gruntu, jednak agencja nie przekazywała tych informacji, wskazując jako przyczynę przepisy o ochronie danych osobowych. Dyrektorzy kontrolowanych parków narodowych nie informowali agencji o stwierdzonych przypadkach naruszenia wymogów, których wykonanie kontroluje agencja, gdyż nie mieli informacji

o dzierżawcach otrzymujących płatności przyznawane przez ARiMR. Podjęcie współpracy między Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a parkami narodowymi może przyczynić się do ograniczenia zjawiska nieuprawnionego pobierania płatności od gruntów rolnych w ramach działania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Przedstawię tu taki przykład nieuprawnionego przyznawania płatności z powodu braku współpracy ARiMR z parkami. Park Narodowy „Ujście Warty” zidentyfikował sześć hektarów działkę objętą ochroną ścisłą, co oznacza, że na tej działce nie wolno wykonywać żadnych zabiegów, w tym koszenia. Agencja restrukturyzacji i modernizacji, nie mając informacji o objęciu działki ochroną ścisłą, do tej właśnie działki od 2015 do 2019 r. przyznawała płatności bezpośrednie oraz płatności rolno-środowiskowe na realizację wariantu „Ochrona siedlisk lęgowych ptaków” Natura 2000 obejmujących koszenie. Łącznie przyznano 65 tysięcy 500 , w tym 21 tysięcy 400 zł płatności rolno-środowiskowej, beneficjentowi, który bezprawnie złożył wniosek o przyznanie tej płatności.

Kontrola wykazała, że przyznawanie płatności na obszarach parków narodowych i parków krajobrazowych przyczyniło się do zachowania i utrzymywania cennych siedlisk przyrodniczych powstałych w wyniku wielowiekowego użytkowania rolniczego, co potwierdzają również raporty Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli skierowała do Ministra Klimatu i Środowiska wniosek o kontynuowanie ze względu na szczególne znaczenie społeczne działań mających na celu niezwłoczne zakończenie prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody, dotyczących m. in. rozszerzenia rozwiązań określających sposób prowadzenia przetargów na rozporządzanie nieruchomościami rolnymi będącymi we władaniu parków narodowych. Do ministra rolnictwa i rozwoju wsi ze względu na znaczenie działania rolno-środowiskowo-klimatycznego jako instrumentu zapewniającego zrównoważoną gospodarkę w gruntach parków narodowych i krajobrazowych... NIK wskazuje potrzebę podjęcia w ramach nadzoru sprawowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa efektywnej współpracy z parkami narodowymi w zakresie wymiany informacji i realizacji ustawowych zadań dotyczących dzierżawionych

Wspólne posiedzenie Komisji Środowiska (43.)
oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (43.)

nieruchomości rolnych zakwalifikowanych do płatności w ramach wspólnej polityki rolnej. Następny wniosek do ministra rolnictwa dotyczy określenia wobec następnej perspektywy programowo-finansowej Unii Europejskiej, na lata 2021–2027, wskaźników dotyczących efektów przyrodniczych programów rozwoju obszarów wiejskich realizowanych na obszarach parków narodowych i parków krajobrazowych i rozważenia możliwości zamieszczenia na stronie internetowej ministerstwa, w ramach akcji promocyjno-informacyjnej, informacji o sposobie kalkulacji stawek rolno-środowiskowo-klimatycznych. Skierowano też do prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wniosek o wzmożenie nadzoru w zakresie wydawania decyzji w sprawie przyznawania płatności bezpośrednich oraz decyzji w sprawie przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w celu poprawy terminowości ich wydawania oraz wniosek do dyrektorów parków narodowych o zapewnienie prawidłowego prowadzenia postępowań przetargowych i rokowań co do rozporządzania nieruchomościami przez parki narodowe, w szczególności jeśli chodzi o dzierżawę gruntów rolnych, a także przeprowadzenia szkoleń pracowników parków narodowych w tym zakresie.

W ramach działań kontrolnych podjętych przez Najwyższą Izbę Kontroli skierowano 2 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Jedno odnosi się do niedopełnienia przez funkcjonariusza publicznego obowiązku w postępowaniu przetargowym – to jest czyn z art. 231 §1 Kodeksu karnego. W drugim przypadku chodzi o przedłożenie nierzetelnej dokumentacji lub oświadczenia dotyczącego okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wsparcia finansowego i jest to czyn z art. 297 §1 i §2 Kodeksu karnego. W wyniku tej kontroli uzyskane zostały rezultaty finansowe i dotyczyły one 16 milionów 218 tysięcy zł. W tym było uszczuplenie środków lub aktywów w kwocie 15 milionów 270 tysięcy 500 zł, kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 875 tysięcy 500 zł i kwoty nienależnie wypłacone, to jest 65 tysięcy zł. Dziękuję bardzo.

PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA

Dziękuję serdecznie panu dyrektorowi za przedstawienie informacji.

Teraz poprosiłbym panią minister Golińską o ustosunkowanie się do tematu z uwagi na fakt, że do Ministerstwa Klimatu, ale również do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wpłynęły wnioski, zresztą nie tylko do nich, bo do instytucji podległych, czyli do dyrektorów parków narodowych czy agencji modernizacji rolnictwa, także. A więc prosiłbym o wypowiedź panią minister Golińską, a później pana ministra Szymona Giżyńskiego.

Proszę bardzo, jeżeli można. Jest z nami pani minister?

SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE KLIMATU
I ŚRODOWISKA
MAŁGORZATA GOLIŃSKA

Jestem. Bardzo dziękuję, Panie Przewodniczący.

Dzień dobry, witam serdecznie.

Szanowni Państwo!

Na początku kieruję słowa podziękowania do Najwyższej Izby Kontroli za przeprowadzenie tej kontroli, dlatego że w zakresie nadzoru, jaki prowadzimy nad parkami narodowymi, ona ułatwia nam wiele kwestii, a myślę, że też wskazuje i trochę porządkuje sprawę generalnej współpracy pomiędzy parkami narodowymi a oddziałami ARiMR w terenie. Uważamy, że te uwagi, które wskazuje NIK, zwłaszcza wniosek, który jest kierowany do Ministra Klimatu i Środowiska, o kontynuację pracy nad zapisami ustawy o ochronie przyrody, nad zmianą ustawy o ochronie przyrody w zakresie dopuszczenia przetargów ograniczonych, z których to przepisów będą mogli korzystać dyrektorzy parków... Ten wniosek jest absolutnie oczekiwany i bardzo potrzebny. Chciałabym poinformować, że w związku z tym, że obecnie szybciej idą prace nad ustawą o parkach narodowych, ten zapis został umieszczony w nowej ustawie. Termin przekazania tego projektu Radzie Ministrów nie zmieni się i będzie to rok 2021, a więc ewentualne zmiany mogą być kwestią miesięcy.

Warto wskazać, że jeśli chodzi o wadliwie przeprowadzone przetargi w przypadku parków poszczególnych narodowych, to obserwujemy spadek ich liczby. To jest również konsekwencja działań podejmowanych przez ministra klimatu, a szczególnie przez 2 komórki ministerstwa,

tj. Departament Ochrony Przyrody – Wydział Parków Narodowych i przez Biuro Kontroli i Audytu. W trakcie weryfikacji czy kontroli prowadzonych w ramach tego nadzoru szczególnie zwracamy uwagę na prowadzone działania związane z przetargami czy wykonywaniem zadań sprzyjających ochronie przyrody, czy ukierunkowanych na ochronę przyrody, a koncentrujących się na dzierżawie nieruchomości. W raporcie NIK bardzo często pojawiał się taki zarzut, że dzierżawy nie wyczerpują potrzeb ochrony, że dzierżawy są wielkoobszarowe i jest to często pewnego rodzaju blokada czy ograniczenie w dostępie dla rolników. My zwracamy uwagę na to, że dyrektor parku, określając powierzchnię, którą przeznaczają do dzierżawy, w pierwszej kolejności kieruje się potrzebami związanymi z ochroną przyrody, w związku z tym nie zawsze te obszary można podzielić na mniejsze, czasem jest to wręcz niewskazane właśnie w związku z wymienionym przeze mnie celem. Ale oczywiście będziemy uczułać dyrektorów parków, aby w miarę możliwości prowadzili dalsze działania w tym kierunku, tak żeby uniknąć sytuacji związanej z tzw. turystyką dzierżawną, kiedy to duże podmioty spoza parku wygrywają, bo są w lepszej sytuacji. Nie ukrywam, że my również to obserwowaliśmy, dostawaliśmy takie sygnały nie tylko ze strony dyrektorów parków, ale przede wszystkim ze strony rolników. Na przykład w Parku Narodowym „Ujście Warty” lokalni rolnicy bardzo często przegrywali przetargi, nie mieli dostępu do tych nieruchomości, na których mogliby chociażby wypasać swoje zwierzęta, przegrywali z korporacjami prawniczymi. Stąd wydaje się, że możliwość ograniczania przetargów to będzie jeden z ważniejszych kroków, jakie powinny być podjęte i będą podjęte, i poskutkują pozytywnie dla rolników, ale i dla samej przyrody parków. Bo nie da się ukryć, że rolnik, który musi nakarmić swoje zwierzęta, wykona działanie ważne z punktu widzenia ochrony, tymczasem korporacje niejednokrotnie koncentrowały się wyłącznie na potencjalnych zyskach finansowych, a niekoniecznie wykonywały działania ochronne, ważne z punktu widzenia parku.

Jeśli chodzi o zarzut zalegania przez dzierżawców z płatnościami, to warto wskazać, że postępowanie w ramach tego działania może być prowadzone wyłącznie w drodze cywilnej. Kilka parków, na przykład Biebrzański Park Narodowy czy Bieszczadzki Park Narodowy, już teraz

zamieszcza w przetargach dodatkowe kryteria, które odwołują się do niezalegania przez uczestników przetargu z należnościami względem parków narodowych, i to też przynosi dobre rezultaty. Niestety dotychczas zdarzało się, zwłaszcza w Biebrzańskim Parku Narodowym, że gdy nie było takiego kryterium, to niepłacący należności z tytułu dzierżaw ponownie stawał do przetargu i nie można mu było tego ograniczać. A więc dyrektorzy parków nauczeni doświadczeniem podejmują te działania.

Kończąc, jeszcze raz dziękuję za przeprowadzenie tej kontroli. Wykorzystamy zapisy tego raportu we właśnie procedowanym projekcie ustawy o parkach narodowych, w rozporządzeniu, które będzie dotyczyło przeprowadzania zamówień i dzierżaw. Wnioski z tej kontroli zostaną tam zawarte, tak żeby jeszcze bardziej transparentnie, jeszcze bardziej przejrzysto i skutecznie z punktu widzenia ochrony przyrody, ale też z uwzględnieniem potrzeb lokalnych rolników przeprowadzać te działania. Bardzo dziękuję.

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Dziękuję serdecznie pani minister.

Poprosimy teraz pana ministra Giżyńskiego o zabranie głosu, ustosunkowanie się do tych wniosków, które zostały skierowane do resortu, do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Proszę bardzo, Panie Ministrze.

**SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI
SZYMON GIŻYŃSKI**

Dziękuję uprzejmie.

Witam panią minister, pana przewodniczącego, wszystkich szanownych państwa senatorów, wszystkich gości na dzisiejszych obradach.

Z mojej strony mam kilka informacji, które są państwu doskonale znane z raportu Najwyższej Izby Kontroli, bo dotyczą kontroli w obszarze Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która została przeprowadzona we wrześniu i październiku w roku 2020. Z naszej strony koordynatorem merytorycznym, jeśli chodzi o udzielanie odpowiedzi kontrolerom Najwyższej Izby Kontroli, był Departament Klimatu i Środowiska w ścisłej

współpracy z obecnym Departamentem Płatności Bezpośrednich i obecnym Departamentem Nieruchomości. 30 listopada 2020 r. wiceprezes NIK, pan Tadeusz Dziuba, przekazał do naszego ministerstwa wystąpienie pokontrolne w zakresie właściwości naszego ministerstwa. W uwagach i wnioskach wystąpienia pokontrolnego nie było wykazanych żadnych nieprawidłowości, a więc Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała żadnych uwag ani wniosków pod adresem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W ocenie ogólnej Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła podejmowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi działania na rzecz prawidłowego przyznawania płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych. Takie ustalenia kontroli Najwyższej Izby Kontroli nas nie zaskoczyły, oczywiście przyjęliśmy je z pokorą i z satysfakcją. Dopiero w informacji o wynikach kontroli, którą pan wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli Tadeusz Dziuba przekazał nam 11 marca br., znalazły się pewne informacje, odniesienia w postaci całościowej informacji o wynikach kontroli, gdzie Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła pod naszym adresem na pewno nie z zastrzeżeniami czy zarzutami, bo one by się znalazły we wcześniejszej redakcji uwag, w wystąpieniu pokontrolnym, ale z takimi informacjami, które odebraliśmy jako życzliwe sugestie poprawy funkcjonowania. W takim tonie trwała dalsza korespondencja. W stosownym terminie poinformowaliśmy Najwyższą Izbę Kontroli o przyjęciu pewnych konkretnych informacji, w innych przypadkach, dwóch, Najwyższa Izba Kontroli przyjęła nasze informacje albo przyjęła je do wiadomości, bo w formule korespondencji urzędniczej to nie oznacza tego samego, chociaż *summa summarum* oznacza zgodę na tę formułę i wyjaśnienia, które zostały zaprezentowane.

To są informacje, które podałem w imieniu ministerstwa, jeżeli jednak Najwyższa Izba Kontroli zechciałaby zadać jeszcze jakieś pytania czy prosić o wyjaśnienia w sprawach, które nie zostały tutaj z oczywistych względów poruszone, bo najpierw trzeba ocenić ich wagę, a z naszej strony może to wyglądać inaczej niż ze strony Najwyższej Izby Kontroli, która przecież do tej materii podchodzi z wpisanym w zakres jej zadań i obowiązków pietyzmem... Jest ze mną pani dyrektor Magdalena Nowicka, która, na wypadek takiej ewentualności, konieczności

udzielenia odpowiedzi, czeka już z bardzo szczegółowymi ekspertyzami, informacjami i wyjaśnieniami. Dziękuję uprzejmie.

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Dziękuję.

Czy pan dyrektor generalny z Agencji Modernizacji Rolnictwa zechce zabrać głos w tym zakresie?

(Zastępca Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Wojciech Kędzia: Panie Przewodniczący, ja reprezentuję Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Widzę, że jest tu pani prezes Mantur...)

W ten sposób, tak? A jest pani z nami na łączach? Jest pani prezes?

(Głos z sali: Z tego, co widać, to jest.)

Jest. To proszę bardzo, Pani Prezes.

**ZASTĘPCA PREZESA
AGENCJI RESTRUKTURYZACJI
I MODERNIZACJI ROLNICTWA
RENATA MANTUR**

Halo?

(Przewodniczący Zdzisław Pupa: Słyszemy panią.)

Dzień dobry.

Szanowni Panowie Senatorowie! Szanowni Państwo! Witam wszystkich serdecznie.

Odnosząc się do wniosków, które zostały postawione przez Najwyższą Izbę Kontroli, na wstępie chciałabym podkreślić, że agencja wyraża wolę współpracy i ustalenia wszystkich zasad, które pozwolą na obustronną wymianę informacji z parkami narodowymi. Wszyscy doskonale wiemy, że przekazywanie danych osobowych jest szczegółowo regulowane przepisami RODO, w związku z tym agencja nie ma możliwości przekazywania parkom danych o beneficjentach, którzy ubiegają się o płatności do dzierżawionych od tych parków gruntów. Niemniej jednak, tak na przyszłość, możliwe wydaje się przekazywanie tych danych, gdyby w umowach dzierżawy zawieranych przez parki zawarte były postanowienia, w których rolnik wyrażałby zgodę na udostępnianie parkom danych podawanych przez niego we wnioskach o przyznanie płatności. Skontaktujemy się z ministerstwem środowiska,

myślę tutaj o pani minister Golińskiej, i będziemy mogli zawrzeć stosowne porozumienia, w zgodzie z przepisami prawa, z parkami.

Jeżeli chodzi o terminowość wydawania decyzji, to chciałabym powiedzieć, że, jak wynika z tego wykresu, faktycznie lata 2015 i 2016 były latami, w których ta pomoc była kierowana z opóźnieniem, nie tylko do parków, ale do wszystkich rolników, z uwagi na niefunkcjonujący system informatyczny, który był zmieniany w związku z nową perspektywą finansową. Ale należy też zauważyć, że w kolejnych latach tempo realizacji tych płatności znacząco się poprawiło, co również widać na wykresach.

Odnosząc się z kolei do kolejnego wniosku, dotyczącego 65 tysięcy zł, które zostały uznane za kwotę nienależną, powiem, że ten wniosek budzi moje wątpliwości, choć uważam, że należy tę sprawę ponownie rozpatrzyć. Jeżeli ten rolnik wykonał zabiegi zgodnie z planem rolno-środowiskowym i wykonał wszystkie swoje obowiązki, to w istocie, zgodnie z prawem dotyczącym przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, ta płatność była mu należna. Należy jednocześnie rozważyć, czy faktycznie nie naruszył on przepisów o ochronie przyrody, czy naruszył ustanowione tam warunki, bo być może powinien być karany w myśl tamtejszych przepisów. To tyle, dziękuję bardzo.

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Dziękuję serdecznie.
Otworzymy dyskusję.

Zapraszam państwa senatorów do zebrania głosu w dyskusji. Czy są chętni? Nie słyszę, widzę, że...

(*Senator Ryszard Bober: No dobrze, to ja coś powiem.*)

Proszę bardzo, pan wiceprzewodniczący.

**SENATOR
RYSZARD BOBER**

Szanowni Państwo! Panie Przewodniczący!

Temat, który, bulwersuje rolników... Tak na prawdę kiedy jest trudny rok, kiedy następuje susza, to te użytki są bezcenne, bo dostarczają zielonej, wartościowej karmy dla bydła. Zwracali się do mnie rolnicy, którzy mówili o zasadach wprowadzonych przez parki, a dotyczących

dzierżaw. I rzeczywiście, tam występowały nieprawidłowości, NIK też to pokazał, wykazał, że można dzielić... Ale ja mam takie pytania wprost, także do ministerstwa, które nadzoruje parki. Myślę, że jeżeli byłaby wola i porozumienie, i współpraca państwa, to nic nie stałoby na przeszkodzie, żeby wtedy, kiedy park wydzierżawia daną działkę danemu numerowi gospodarstwa, miało to odzwierciedlenie w systemie Ajax. Wtedy agencja od razu by wiedziała, kto tak naprawdę może się ubiegać o tę dzierżawę. W tym przypadku wystarczy oświadczenie rolnika o tym, że on udostępnia dane osobowe. Z drugiej strony, park mógłby podpisać cesję z tym rolnikiem czy podmiotem, który dzierżawi daną działkę, i miałby gwarancję dotyczącą płatności dzierżawy. NIK wykazał, że na tym obszarze są największe nieprawidłowości, bo jest to wykorzystywane przez podmioty, które w sposób świadomy dzierżawią działkę, a za rok znów dzierżawią, bo nie było takiego warunku, że muszą pokazać oświadczenia, iż rozliczyły się za dzierżawę za dany rok. Niewątpliwie jest to temat do uporządkowania i cieszy mnie, że ze strony ministerstwa, mówię tu o ministerstwie klimatu, i agencji jest wola działania w tym obszarze, bo rzeczywiście są nieprawidłowości. Tu są specyficzne uwarunkowania, tu jest potrzebna specyficzna działalność, żeby pogodzić kwestie związane ze środowiskiem, które jest na obszarze parku sprawą nadrzędną, z właściwym użytkowaniem tych obszarów, takim, które będzie spełniało wszystkie wymogi rolno-środowiskowo-klimatyczne. Ja jestem przekonany, że można takie cele pogodzić i osiągnąć. Dziękuję.

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Dziękuję.
Pan senator Chróścikowski. Proszę bardzo.

**SENATOR
JERZY CHRÓŚCIKOWSKI**

Dziękuję.
Do mnie też zwracało się wiele organizacji rolników, którzy uważali, że te przetargi są nieuczciwie prowadzone, że jedni mają umowy dostępności, inni nie mają tych umów. Tak jak wspominał pan senator, mój przedmówca, mówili o tym, że pozyskiwali paszę, głównie wtedy,

kiedy tej paszy brakowało. Ale mnie ciekawi jedno. Jeśli chodzi o rolników, którzy korzystają z gruntów agencji, teraz już KOWR, to oni zostali mocno ukarani za to, że bezumownie uprawiali... Kiedy nastąpiła wymiana – wtedy jeszcze była agencja, nie było KOWR, teraz jest jej następca, czyli właśnie KOWR – kiedy obie agencje przekazały sobie informacje, kto brał pieniądze, to tamte osoby zostały ukarane nałożoną grzywną, pięciokrotnością opłaty. A więc oni musieli zapłacić z tego tytułu... Jest pytanie, czy ten proceder rzeczywiście istnieje też w parkach. Czy rzeczywiście jest to kontrolowane, tak jak kontrolowani są rolnicy, bo się okazało, że ten i ten rolnik na działce takiej i takiej brał dopłaty, a nie miał umowy dzierżawy zawartej, powiedzmy, z agencją, a teraz już z KOWR? Czy ten problem był badany? Czy ten problem jest rozwiązany również w parkach? Czy są sytuacje tego typu, że to był proceder znany od dawna, ale w końcu został on uregulowany? Chodzi o to, że niektórzy nawet nic nie robili, a brali pieniądze. Ja wiem, że wiele rzeczy zostało zlikwidowanych i coraz trudniej dopuszczać się takiego cwaniactwa, tak bym powiedział, takiego wykorzystywania. Czy izba dokonywała kontroli też pod tym względem, czy to był tylko ten jeden przykład? Pani prezes twierdzi, że rzeczywiście trzeba by sprawdzić, czy rolnik wykonał wszystkie zabiegi i czy ten rolnik, podpisując umowę, miał świadomość, że są takie i takie wymogi. Ten rolnik pewnie był zainteresowany paszą, może nawet i kosił, no więc ukaranie rolnika za to, że może ta informacja nie była pełna... Czy w umowach jest jasno napisane, czy rolnik może wykonywać pewne zabiegi, czy nie może ich wykonywać? Dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA

Dziękuję.

Pan senator Rafał Ślusarz. Proszę bardzo.

SENATOR
RAFAŁ ŚLUSARZ

Niebłahym elementem kontroli, którą przeprowadzała Naczelna Izba Kontroli, było wydatkowanie środków europejskich. W związku z tym chciałbym spytać, czy w ramach prowadzonych dociekań zetknęli się państwo z kontrolami instytucji europejskich co do wydatkowania

tych środków i czy z tego poziomu były przeprowadzane jakieś kontrole. A jeśli w konkluzji były i państwo się z tym zetknęli, i tym się posiłkowali, to jak Polska wypada na tle innych krajów, które również są beneficjentami tego typu dofinansowań w obszarze parków narodowych i parków krajobrazowych? Dziękuję.

PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA

Dziękuję.

Nie ma więcej zgłoszeń do dyskusji, więc, Panie Dyrektorze, prosimy o zabranie głosu i udzielenie wyjaśnień.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Ale prosilibyśmy do mikrofonu.

DORADCA TECHNICZNY
W DEPARTAMENCIE ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI W NAJWYŻSZEJ
IZBIE KONTROLI
FRANCISZEK WITKOWSKI

Witkowski Franciszek, doradca techniczny.

Jeśli chodzi o sprawę nieuprawnionego pozyskiwania dopłat na terenie parków narodowych, to powiem tak. Analogicznie jak w przypadku gruntów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, w 2020 r. weszła ustawa, która w jakiś sposób porządkuje te sprawy, w tym sensie, że prawo do płatności ma tylko ten beneficjent, który ma tytuł prawny do tych powierzchni. Tak że można powiedzieć, że w sensie rozwiązań prawnych te sprawy zostały uporządkowane, ale to się stało dopiero w 2020 r. Próbowaliśmy sprawdzić, jak to działa, i były pozytywne objawy... W tym roku na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego, który, że tak powiem, sam tropił tych piratów, liczba tych piratów diametralnie spadła. Można to wiązać właśnie z pozytywnym efektem tej ustawy. Teraz tak. Proceder agropiractwa na terenie parków miał miejsce. Jeśli chodzi o te 15 milionów efektów finansowych, o których mówił pan dyrektor, to jest to efekt tego, że nasz kontroler po prostu wziął dane z parku i sprawdził w agencji. W parku było wiadomo, że te działki nie są dzierżawione. Kontroler włożył to do systemu, do Excela i okazało się, że te działki... że na nie poszły pieniądze. To były tego typu kwoty. Prawda? No, to jest coś, co już się stało, ale to też świadczy o tym, że

gdyby była współpraca z agencją, to ten proceder byłby... Ale to też nie byłoby takie proste, proszę państwa, ponieważ agencja ma taki system, że jeśli w przypadku tej samej działki nie było 2 beneficjentów, to agencja nie miała prawa odmówić tych płatności. Jednak można powiedzieć, że te sprawy zostały systemowo rozwiązane właśnie poprzez tę ustawę, o której mówiłem.

Panie Dyrektorze, jeśli chodzi o te 75 tysięcy, to to jest, jak to się mówi, taki kontrolerski smaczek, w tym sensie, że nasi kontrolerzy stwierdzili, że park narodowy w sposób niezbyt fortunny złożył wniosek, a nie wykonał tych zabiegów, potem wycofał ten wniosek, ale nie wycofał wniosku dotyczącego tych 75 tysięcy. Kiedy my to wykryliśmy, to oni podjęli działania, żeby zwrócić te fundusze agencji. Ale główna sprawa to są te miliony, grube miliony, które, jak widać, szły do beneficjentów, którzy nie mieli tytułu prawnego. No i oczywiście jest przypadek tej ośmiohektarowej działki, na której, według parku, jest ochrona czynna, nic nie wolno tam robić, a agencja nie wychwytuje tego i kieruje na tę działkę pieniądze. My nie mamy takiego systemu, żeby sprawdzić tereny wszystkich parków, tylko działamy na zasadzie konkretnej próby, no i w ramach takiej próby, w sposób losowy okazało się, że jest taka perełka. To też pokazuje, że gdyby była współpraca, gdyby była wymiana informacji, to wtedy, dzięki systemowi informatycznemu, który, co tu się oszukiwać, obejmuje wszystkie nasze 27 milionów działek rolnych, tego typu przykłady można by było wychwycić. Dobrze, dziękuję...

(Głos z sali: Jeszcze...)

Jeśli chodzi o... Trudno mi powiedzieć, Panie Senatorze, czy są jakieś inne... Muszę powiedzieć, że byłem na zachodzie, we Francji, ale... Jeśli chodzi o te pakiety, które my tutaj badaliśmy, czy ochronę cennych siedlisk, to jest to europejskie rozwiązanie. Trudno mi powiedzieć, jak to jest w innych państwach, nie ma takiego przepływu informacji. ETO robi tego typu kontrole, podobne, a konkluzja, która pojawiła i u nas, i w specjalnych raportach ETO, jest taka, że na ochronę cennych siedlisk idą potężne fundusze, a jakoś nie ma dobrego miernika, który pozwoli powiedzieć, czy rzeczywiście ten derkacz, wodniczka czy inne cenne gatunki... czy to daje jakiś efekt. To nie jest łatwe. Ale pozwoliliśmy sobie tę sprawę również wzmocnić i powiedzieć, że skoro idą na to duże środki, to efekty powinny być w jakiś sposób mierzalne. Dziękuję bardzo.

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Senator Jerzy Chróścikowski prosi o głos.

**SENATOR
JERZY CHRÓŚCIKOWSKI**

Pamiętam, jak uchwalaliśmy i przyjmowaliśmy zasady co do tego, komu przysługuje dopłata środków unijnych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zapis jest jednoznaczny: użytkownik bezumowny. Czyli nie ma przestępstwa, jeżeli ktoś wypełnia... My wiemy, że w Polsce jest wiele nieuregulowanych stanów prawnych. Rolnicy mają największe problemy z kwestią nieuregulowanych stanów prawnych. Gdybyśmy tego nie zrobili, to rolnicy by nie brali dopłat... A więc to jest świadome działanie rządów, parlamentów, które to uchwalały.

Ja mam tylko takie uwagi. Agencja nieruchomości rolnych naliczała czynsz dzierżawny za 5 lat wstecz za użytkowanie w związku z pobranymi dopłatami, bo nie płacili... I tu jest moje pytanie. Czy parki zażądały od tych osób... Czy parki ustaliły takie prawo, mając już wiedzę, kto jest użytkownikiem, kto brał środki, żeby ten ktoś dokonał opłaty za użytkowanie, czyli za tę dzierżawę? Bo w tym momencie to parki straciły pieniądze. Jeśli rolnik użytkował itd., to zgodnie z obowiązującym prawem ma prawo pobierać, bez względu na to, czy ma umowę, czy nie ma umowy... Użytkowanie bez dzierżawy ogranicza dochody, które... Tu mówimy o parkach.

**PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA**

Proszę uprzejmie.

**DORADCA TECHNICZNY
W DEPARTAMENCIE ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI W NAJWYŻSZEJ
IZBIE KONTROLI
FRANCISZEK WITKOWSKI**

Biebrzański Park Narodowy identyfikował tego typu użytkowników, ale na takiej zasadzie, że stwierdził, że ktoś wjechał na grunt i coś robił. Ale niewielka była skala tego, że oni identyfikowali te osoby i zawierali umowy z tymi

bezumownymi użytkownikami, to się tak dziwnie nazywało, a oni płacili pewne kwoty. Tak że nie miało to charakteru powszechnego i do 2020 r. to agropiractwo funkcjonowało na terenach parków, podobnie jak jest na gruntach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA

Chyba jeszcze Rafał Ślusarz nie uzyskał odpowiedzi. Uzyskał pan senator?

SENATOR
RAFAŁ ŚLUSARZ

Chciałbym tylko doprecyzować. Czy państwo, przystępując do tej kontroli, dysponowali wynikami jakichś kontroli Unii Europejskiej dotyczących wydatkowania podobnych środków w innych krajach? Czy to się gdzieś tam, w jakimś wstępie do tej kontroli w Polsce u państwa pojawia? Taka perspektywa zawsze pozwala lepiej ocenić tę polską sytuację.

PEŁNIĄCY OBOWIĄZKI DYREKTOR
DEPARTAMENTU ROLNICTWA I ROZWOJU
WSI W NAJWYŻSZEJ IZBIE KONTROLI
MAREK ADAMIAK

Bazowaliśmy w większości na danych, które zostały zgromadzone w poprzednich kontrolach, a które w jakiś sposób, może nie tematycznie, ocierały się o sprawy, które zostały sprawdzone w ramach w tej kontroli. To są, tak jak jest w tym wprowadzeniu, dane z poprzednich kontroli Najwyższej Izby Kontroli w tym zakresie.

Ja chciałbym powiedzieć jeszcze jedną rzecz w związku ze sprawą, która została tu zasygnalizowana. Pani minister wskazała na korporacje prawnicze, które dzierżały te grunty. Kontrola wykazała, i to jest m. in. przyczyna tego wniosku o uregulowanie tej kwestii, o to, żeby był dostęp dla rolników do tych dzierżaw, iż większość tych gruntów wielkoobszarowych była dzierżawiona przez firmy, które mają swoją siedzibę w Warszawie i które mają niewiele wspólnego z rolnictwem. W związku z tym, że one dysponowały odpowiednimi środkami, z reguły wygrywały te przetargi, wpłacały odpowiednie

wadium i później bardzo często było tak, że podnajmowały rolników do różnego rodzaju prac, koszenia i ewentualnie płaciły im jakieś kwoty, na pewno mniejsze niż te, które rolnicy otrzymywaliby z dopłat. To był taki proceder funkcjonowania w bardzo dobrym układzie, ze strony tych firm właściwie nie było żadnego wysiłku, a w ramach płatności te firmy otrzymywały bardzo wysokie kwoty, rocznie kilka milionów złotych. To właśnie jest takim... Może to nie wybrzmiało tak bardzo w tej informacji, ale my nie mogliśmy wprost kierować takiego zarzutu, zalecać, żeby nie wydzierżawiać tych wielkohektarowych powierzchni, bo, tak jak powiedziała pani minister, czasami to jest zasadne ze względu na ochronę środowiska. W ramach tej kontroli, już pod koniec, sugerowaliśmy, żeby dyrektorzy parków rozważyli możliwość dzielenia tych działek na mniejsze. W ramach pewnego uzasadnienia słyszeliśmy od nich taką odpowiedź, że w przypadku takiego wielohektarowego przetargu jest tak, że oni właściwie wykonują taki przetarg raz i mają załatwiony problem związany z gospodarowaniem tymi gruntami, a kiedy dzielą to na małe przetargi, to tych przetargów musi być 10, 15, 20 i trzeba zagospodarować rzeszę pracowników, żeby je przeprowadzić. No ale to jest odpowiedź związana z punktem widzenia dyrektorów parków i pewnej logistyki, bez brania pod uwagę interesów rolników. My zwracaliśmy uwagę na to, że dzielenie tych obszarów na mniejsze działki pozwoli na korzystanie z nich przez miejscowych rolników i dostęp do nich dla rolników. A żeby nie było takich tłumaczeń, o jakich powiedziałem, to jest tu ten sygnał związany z wprowadzeniem nowej ustawy, która rozwiązałaby pewne problemy w tym zakresie.

PRZEWODNICZĄCY
ZDZISŁAW PUPA

Nie słyszę więcej uwag i widzę chętnych do dyskusji, wobec tego dziękuję serdecznie za informację Najwyższej Izby Kontroli, którą przedstawili szanowni panowie. Dziękuję pani minister, panu ministrowi Szymonowi Giżyńskiemu, państwu prezesom i dyrektorom generalnym agencji za obecność. Myślę, że te uwagi, które zostały zawarte w raporcie NIK, dotyczące gospodarowania gruntami rolnymi Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych oraz przyznawania płatności, przyczynią się do

Wspólne posiedzenie Komisji Środowiska (43.)
oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (43.)

tego, że te negatywne zjawiska, na które została zwrócona uwaga w czasie kontroli, w perspektywie czasu zostaną w jakiś sposób zniwelowane, choćby dzięki tej ustawie, którą proponuje Najwyższa Izba Kontroli.

Dziękuję, Szanowni Państwo, za obecność. Razem z przewodniczącymi Chróścikowskim i Boberem zamykam wspólne posiedzenie Komisji Środowiska i Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dziękuję bardzo.

(Koniec posiedzenia o godzinie 13 minut 17)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie:

Centrum Informacyjne Senatu, Dział Wydawniczy